ДЕКАБРЬ. № 23. GRUDZIEN.

ДЕННИЦА,
ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА.

Slavus sum, nihil slavici a me alienum esse puto.

JUTRZENKA,
PISMO LITERACKIE.

ВАРШАВА. 1842. WARSZAWA.

БИБЛІОГРАФИЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ
СБОРНИКОВЪ СЛОВЯНСКИХЪ НАРОДНЫХЪ ПѢСЕНЬ.

(Окончаніе).

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY
ZBIORÓW SŁOWIAŃSKICH PIEŚNI LUDU.

(Dokończenie.)

В. Бѣлорусскія.

а) Печатныя.

C. Białoruskie.

a) Drukowane.

36. Ł. Gołębiowskiego *Lud Polski.* Warszawa. 1830. 8. Gry i Zabawy. 1831. 8.

Здѣсь очень мало находится бѣло-русскихъ пѣсень.

Tu bardzo mało znajduje się pieśni białoruskich.

37. Piosnki wieśniacze z nad Niemna. Wilno. 1837. 8 110.

Эти пѣсни изданы г. Чечотомъ и переведены съ бѣло-русскаго нарѣчія на польское. Переводчикъ обѣщаетъ въ предисловіи издать обширнѣйшій сборникъ съ текстомъ.

Pieśni te wydane są przez Czeczota, przetłumaczone z narzecza białoruskiego na polskie. Tłumacz obiecuje w przedmowie wydać obszerniejszy zbiór razem z textem.

б) Рукописныя.

38. Бѣло-русскія пѣсни въ сборникѣ Ходаковскаго.

Теперь у г. Бодянскаго.

39. Бѣло-русскія пѣсни въ сборникѣ г. Кирѣевскаго.

b) W rękopismach.

38. Pieśni białoruskie w zbiorze Chodakowskiego.

Są teraz u p. Bodjańskiego.

39. Pieśni białoruskie w zbiorze p. Kirejewskiego.

II. БОЛГАРСКІЯ.

(Печатныя).

II. BOŁGARSKIE.

(Drukowane.)

40. Дадатак к санктпетербургским сравнитељним рјечницима свију језика и нарјечија, с особитим огледима бугарског језика, написао Вукъ Стеф. Караджичь. У Бечу. 1822. 8 54.

На стр. 37—47 находится 27 болгарскихъ пѣсень, сообщенныхъ издателю купцами изъ Разлога, при рѣкѣ Местѣ.

Na str. 37—47 znajduje się 27 pieśni bołgarskich, udzielonych wydawcy przez kupców z kraju Razłoga; przy rzece *Mestie*.

41. Slowanské Národnj Pjsnie, sebrane Fr. L. Czelakowskym. Praha. 1822—27. 8. I. II. III.

Болгарскія изъ сборника Вука Стефановича заключаются во II ч., на стр. 180—185. III. 212—213.

Bołgarskie ze zbioru Wuka Stefanowića zawierają się w II. cz., na str. 180—185. III. 212—213.

III. ПѢСНИ ЮЖНЫХЪ СЛОВЯНЪ.

A. Сербскія.

а) Печатныя.

III. PIEŚNI POŁUDNIOWYCH SŁO[illegible]

A. Sérbskie.

a) Drukowane.

42. Razgowor ugodni naroda slowinskoga etc. po Fra *Andrii Kacziću Mioszicu*. U Mlecih 1756. 8. 396.— *Это изданіе повторено было нѣсколько разъ; (ta edycya powtórzona była kilka razy); новѣйшее изъ нихъ (najnowsza z nich); Andria Kaczića* Razgowor ugodni naroda slowinskoga, izd. V. J. Dunder. U Beczu. 1836. 8. I. 4 6. II. 382.

Качичь писалъ въ духѣ народныхъ пѣсень. Впрочемъ, нѣкоторыя пѣсни въ его сборникѣ суть чисто-народныя, а именно: *О женидьби Сибинянина Янка*, стр 119 (изд. 1801 г.), *О Секули и Мустайпаши и Драгоманъ девойци*. стр. 120, *О Юриши Сеьянину*, стр. 239; другія, какъ напр. пѣсня *О Радославѣ*, нѣсколько измѣнены. Извлеченія изъ Качича суть: *Ковачевича* Пјеснословка. У Буд. 1818. 8. *I. С. Поповича* Животъ Джорджа Кастріота Скендербега. У Буд. 1828. 8. стр. 75—127. Латинскій переводъ: *E. Pavić* Descr. reg. banor. et her. Illyricor. Bdae 1764.; нѣмецкій нѣкоторыхъ пѣсень: *W. Gerhard's* Wila. Lpz. 1828. 8.

Kaczić pisał w duchu narodowych pieśni. Niektóre pieśni w jego zbiorze są czysto narodowe, a mianowicie: *O ženidbi Sibinjanina Janka*, str. 119 (edycya 1801 r.), *O Sekuli i Mustajpaszi i Dragoman dewojci*, str. 120, *O Jurissi Senjaninu*, str. 239; inne, jak np. pieśń o *Radosławie*, cokolwiek zmienione. Wyjątki z Kaczića są: *G. Kowaczewića* Piesnoslowka. U Bud. 1818. 8. (pismem cyrylskiém); *J. S. Popowića*, Ziwot Djordja Kastriota Skenderbega. U Bud. 1828. 8. str. 75—127. Przekład łaciński: *E. Pavić* Descr. reg. banor. et her. Illyricor. Budae, 1764. 8; przekład niemiecki niektórych pieśni: *W. Gerhard's* Wila. Lpz. 1828. 8.

43. *A. Fortis* Viaggio in Dalmazia. Ven. 1774, in 4. I. II.

Здѣсь помѣщенъ итальянскій переводъ пѣсни *О Аганъ Аганици*; съ него послѣ сдѣлалъ свой переводъ *Гёте*.

Tu umieszczony jest włoski przekład pieśni o *Agan-Aganicy*, z którego potém zrobił swój przekład Goethe.

44. *M. P. Katanczić* Fructus auctumnales, in jugis Parnassi Pannonii lecti. Zagrab. 1794. in 12. 78.

Здѣсь находятся двѣ или три народныя пѣсни, напр. на стр. 66 *Кошутица*, на стр. 70 *Поводна*, и др.

Tu znajdują się dwie lub trzy pieśni ludu, np. na str. 65 *Koszutica*, na str. 70 *Powodna* i in.

45. *Georgii Ferrich* Ragusini ad Cl. virum Jo. Müller Epistola, huic accedunt Illyricae linguae poematia XXXVII latinis carminibus ab eodem reddita. Ragusii, 1798. 8. 64.

Исключая двѣ или три героическія пѣсни, почти всѣ женскія, переведенныя по-латынѣ разнымъ размѣромъ. Въ числѣ народныхъ пѣсень есть нѣкоторыя стихотворенія дубровницкихъ (рагузанскихъ) поэтовъ, а именно 5-я на стр. 25, Вл. Минчетича. На стр. 59—61 заключается замѣчательное письмо I. Миллера къ переводчику. На стран. 62—64 помѣщены начальные стихи этихъ пѣсень на сербо-иллирійскомъ нарѣчіи.

Wyjąwszy dwa lub trzy bohaterskie śpiewy, prawie wszystkie są żeńskie, przetłumaczone po łacinie różną miarą. W liczbie pieśni ludu są niektóre wiersze Dubrownickich poetów, a mianowicie 5 ta na str. 25, przez Wlad. Minczetića. Na str. 59 — 61 znajduje się godny uwagi list Jana Müllera do tłumacza. Na str. 62 — 64 umieszczone są początkowe wiersze tych pieśni w narzeczu sérbo-ilirskiém.

46. *F. M. Appendini* **Notizie istorico-critiche sulle antichitá, storia e letteratura de'Ragusei. Ragusa. 1802—1803. 4. I. II.**

Во II-й части на стр. 259 – 262 напечатана на сербо-илирійскомъ одна германская пѣсня съ итальянскимъ переводомъ *Марка Бруере*, о которомъ говорятъ, что онъ еще болѣе собралъ и перевелъ подобныхъ пѣсень.

W II cz. na str. 259—262 wydrukowana po sérbo-iliryjsku jedna bohatérska pieśń z włoskim przekładem *Marka Bruere*, o którym mówią, że i więcéj podobnych pieśni zebrał i przetłumaczył.

47. **Istorija Sindipy (sic) filosofa. U Bud. 1809. 8. 96.**

Между прочими стихотвореніями находится здѣсь также риѳмованная, искаженная народная пѣсня.

Między innemi poezyami znajduje się także jedna rymowana, lecz skażona pieśń ludu.

48. *Мала простонародна славено-србска пјеснарица*, издана Вукомъ Стефановичемъ. (**Wydana przez Wuka Stefanowića**). Вѣна (**Wiedeń**) 1814. 8. I. 120 II., подъ заглавіемъ (**pod tytułem**: *Народна Србска Пјеснарица*. 1815. 8. 262.

49. Народне србске пјесме, скупіо и на свјет издао *Вук. Стеф. Караджић*. Кн. I. У којој су различне женске пјесме. У Липисци. 1824. 8. LXII— 316. Кн. II. У којој су пјесме јуначке најстарије. 1823. 305. Кн. III. У којој су пјесме јуначке позније. 1823. 399. Кн. IV. У којој су различне јуначке пјесме. У Бечу. 1833. 368.

Обширное разсужденіе объ этомъ сборникѣ съ нѣмецкимъ переводомъ *Копитара* въ *Jahrbücher der Literatur*. 1825. ч. XXX. стр. 159—277. Прочіе переводы суть: Ueber die neueste Auffassung langer Heldenlieder aus dem Munde des Volks in Serbien, zur Vergleichung mit Homer und Ossian, nebst einer Uebersicht des merkwürdigsten und längsten jener Lieder. Von *J. S. Vater* Напечатано въ Wuk Stefanowitz (Karadžić) Serbische Gramm. verdeutscht u. mit e. Vorr. von *J. Grimm*. Lpz. 1824. 8. LV—LXXVII. Volkslieder der Serben metrisch übersetzt und historisch eingeleitet von *Talvj (Th A. L. von Jacob*, теперь *Робинзонъ)*. Bd. I. Halle. 1825. 8. 293 стр. Bd II. 1835, 330 стр.— Serbische Hochzeitlieder, herausg. von *W. Karadžić*, metrisch übesetzt und von einer Einleitung begleitet von *Eug. Wesely*. Pest. 1826. 8. 96 стр. Wila. Serbische Volkslieder und Heldenmährchen von W. Gerhard. Abth. I Lpz. 1828. 8. 416 стр. Abth. II. 317 стр. Есть и другіе нѣмецкіе переводы, которыхъ теперь не могу перечесть. Servian popular poetry, translated by *John Bowring*. London 1827. 8. XLVIII 235 стр. (La Guzla, въ Парижѣ у Левролъта, 1827, заключаетъ въ себѣ не народныя пѣсни, но только произведенія поэта *Мервинцета*, который никогда не былъ въ Илиріи).— Многія сербскія пѣсни переведены по чешски Челяковскимъ: въ его сборникѣ 1822—27 г. и въ *Журналѣ Чешск. Музея* 1829 г. I. 25. 1830. II. 143. 1832. II. 138., Ганкою: въ *Словесности* Юнгманна, на стр. 57—65; по-русски Касторскимъ, въ Липскѣ 1838 и т. д. Есть и венгерскій переводъ *Секача* — Вышло новое изданіе сербскихъ пѣсень, подъ слѣдующимъ заглавіемъ:

Obszerna rozprawa o tym zbiorze z niemieckim przekładem przez *Kopitara* w *Jahrbücher der Literatur*, 1825. Cz. XXX str. 159—277. Inne przekłady są: Ueber die neuste Auffassung langer Heldenlieder aus dem Munde des Volks in Serbien, zur Vergleichung mit Homer und Ossian, nebst einer Uebersicht des merkswürdigsten und längsten jener Lieder. *Von J. S. Vater*. Wydrukowane w *Wuk Stefanowitsch (Karadžić)* Serbische Gramm. verdeutscht u. mit e. Vorr. von *J. Grimm*. Lpz. 1824. 8 str. LV—LXXVII. Volkslieder der Serben, metrisch übersetzt und historisch eingeleitet von *Talvj (Th. A. L. v. Jacob*, teraz *Robinson)*. Bd. I. Halle 1825. 8. 293 str. Bd. II. 1835. 330 str. *Serbische Hochzeitlieder* etc. (*ob. w części rossyjskiéj*). Jest jeszcze więcéj niemieckich przekładów, których teraz nie mogę wyliczyć.— Servian popular poetry, translated by *John Bowring*. London. 1827. 8. XLVII. str. 235. (*La Guzla*, w Paryżu u Levraulta 1827 r., nie pieśni ludu zawiera w sobie, lecz tylko utwory poety *Mervinceta*, który nigdy nie był w Iliryi.) Wiele sérbskich pieśni przetłumaczył *Czelakowski*, w swoim zbiorze, 1822—27 i w *Czas. Czesk. Muz.* 1829. I. 25. 1830. II. 143. 1832 II. 138; *Hanka* w *Pismiennictwie* Jungmanna, na str. 57—65; po rossyjsku *Kastorski*, w Lipsku 1838 i t. d. Jest i węgierski przekład *Sekacza*. Wyszła nowa edycya sérbskich pieśni pod następującym tytułem:

50. Српске народне пјесме, скупио их и на свијет издао Вук. Стеф. Караджичь. Књига прва, у којој су различне женске пјесме. У Бечу. 1841. 8. 640 стр.

Въ 1-мъ томѣ этого новаго, гораздо полнѣйшаго, изданія заключается 793 пѣсни. Все изданіе будетъ состоять изъ трехъ томовъ.

Wszystkich pieśni w 1-m tomie téj nowéj znacznie pomnożonéj edycyi zawiera się 793. Cała edycya składać się będzie z 3-ch tomów.

51. **Slowanské národnj pisnie, sebrané** *Frant. Lad. Czelakowskym.* **W Praze 1822—27. 8. I. II. III.**

Сербскія пѣсни заключаются въ I. ч., на стр. 164—190. II 122—185. III. 150—211, взятыя изъ сборника Вука Стефановича.

Pieśni sérbskie zawierają się w I cz. na str. 164 — 190. II. 122—185. III. 150—211, wzięte ze zbioru Wuka Stefanowića.

52. Саборъ истине и науке, од Јов. Стеича. У Бјеограду. 1832. 8. 224 стр.

На концѣ, въ прибавленіи, на стр. 177—224, находится шесть героическихъ пѣсень.

Przy końcu, w dodatku, na str. 177—224 znajduje się sześć bohatérskich pieśni.

53. Пјеванија Црногорска и Герцеговачка, собрана Чубром Чојковичем Црногорцем (Сим. Милутиновичем), изд. Јос. Миловуком. Ч. I. У Будиму. 1833. 8. 160 стр.

Болѣе не вышло. Собственно-героическія пѣсни напечатаны во второй разъ въ нижеслѣдующемъ, польномъ и болѣе исправномъ сборникѣ. (Подъ No 55).

Więcéj nie wyszło. Właściwie bohatérskie pieśni umieszczone są po drugi raz w następującym (pod n-rem 55), uzupełnionym i poprawniejszym zbiorze.

54 Историја Црнегоре, од искона до новијега времена, списана *Сим. Милутиновичем* Сарајлиом. У Бјеограду. 1835 4. 120 стр.

Въ ней заключается семь народныхъ героическихъ пѣсень; стр. 14 20. 35 - 44 50 - 54. 71 - 75 85 — 90. 96 - 100.

Tu zawiera się siedem bohatérskich pieśni ludu, na str. 14—20. 35—44. 50—54. 71—75. 85—90. 96—100.

55. Пјеванија Црногорска и Герцеговачка, собрана *Чубром Чојковичом* Црногорцем (Сим. Милутиновичем), па и њим издана истим. У Лајпцигу. 1837. 8 385 стр.

Заключаетъ въ себѣ 175 героическихъ пѣсень, изъ которыхъ сто перевелъ по-нѣмецки и готовитъ къ изданію В. Гергардъ. (Въ книгѣ: *Зорица*, Сим. Милутиновичем Сарајлиом сочинена. У Буд. 1827. 8. 81 стр., пѣсни о Маркѣ Кралевичѣ и друг. суть только подраженія, но вовсе не народныя).

Zawiéra 175 bohatérskich pieśni, z których sto przełożył po niemiecku ***W. Gerhard*** **i przygotował do druku. (W dziełku: Zorica** ***Sim. Miljutinovićem*** **Sarajliom soczinena. U Bud. 1827. 8. 81 str., Pieśni o Marku Kralewiczu i in. są tylko naśladowania, lecz wcale nie narodowe.)**

56. Лијек јарости Турске. Цетиње. 1834. 8. 23 стр.

Три народныя пѣсни съ присоединеніемъ пѣсни въ честь Черногорья (Соч. Епископа *Нјегуша Петровича?*).

Trzy pieśni ludu z dołączeniem pieśni na pochwałę Czarnogórza (przez biskupa ***Njegusza Petrovića?*****).**

57. **Danica Ilirska. U Zagrebu. 1835 — 1836. 4.**

Здѣсь находится нѣсколько народныхъ пѣсень, частію взятыхъ изъ сборника Вука Стеф., частію слышанныхъ изъ устъ народа, а именно: 1835 г., No 45 46. 50 1836. года, No 24. 25. 32. 38. 40—48.

Tu znajduje się kilka pieśni ludu, po części ze zbioru Wuka Stefanowića, po części z ust ludu. a mianowicie: 1835 r. Nr. 45. 46. 50. — 1836. Nr. 24. 25. 32. 38. 40—48.

б) Рукописныя.

b) W rękopismie.

58. Сборникъ профессора Харьковскаго Университета И. И. Срезневскаго.

58. Zbiór professora charkowskiego uniwersytetu p. Srezniewskiego.

Б. Хорватскія.

B. Chorwatskie.

59. Сборники хорватскихъ народныхъ пѣсень находились въ рукописяхъ у *Ѳомы Миклоушича, Н. Марaковича* и др.

59. Zbiory chorwatskich pieśni ludu mieli w rękopismach: ***Tomasz Miklouszić, N. Marakowić*** **i inni.**

У *Керчелича:* Notitiae praeliminariae, на стр. 133 находится латинскій переводъ одной хорватской пѣсни; также въ предисловіи къ хорватскому евангелію, въ Градцѣ 1651 г., начальные стихи четырехъ хорватскихъ пѣсень.

U ***Kerczelića:*** **Notitiae praeliminariae, na str. 133 znajduje się łaciński przekład jednéj chorwatskiéj pieśni; także w przedmowie do ewanielii chorwatskiéj, w Hradcu, 1651, początkowe wiersze czterech chorwatskich pieśni.**

B. Корутанскія.

а) Печатныя.

C. Korutańskie.

a) Drukowane.

60. Das Turnier zwischen den beiden Rittern Lamberg und Pegam, ein krainerisches Volkslied mit einer deutschen Uebersetzung. Laibach. 1807. 8. $1\frac{1}{2}$ листа. ($1\frac{1}{2}$ ark.)

Перевелъ I. A. Жупанчичь, издалъ В. Водникъ. Таже баллада въ сборникѣ Челяковскаго, II. 186—195.

Przetłumaczył *J. A. Żupanczić*, wydał *V. Vodnik*. Taż sama ballada w zbiorze *Czelakowskiego*. II. 186 — 195 str.

61. Slowanské národnj pjsnie, sebrané Fr. Lad. Czelakowskym. W Pr. 1822—27. 8. I. II. III.

Словинскія или Корутанскія въ I ч. на стр. 192—194 (Корошская); II. 186—195 III. 214—217 (Краинская).

Słowinskie czyli korutańskie w I cz. na str. 192 — 194 (koroszska), II. 186—195. III. 214—217 (kraińska).

62. Krainska Czbelica. Na svitlo bo dal *M. Kastelić*. V Ljubljani. 1830-33. 8. I. II. III. IV,

Здѣсь находятся нѣкоторыя, въ маломъ числѣ, народныя пѣсни, въ III. кн., на стр. 85—110. IV. 84—94.

Znajdują się tu niektóre w małéj liczbie pieśni ludu, w III cz. 85—110 IV. 84—94.

63. Narodne piesme ilirske, koje se pievaju po Sztajerskoj, Kranjskoj, Koruszkoj i zapadnoj strani Ugárske. Skupio i na swiet izdao Stanko Vraz. Razdielak I. U Zagrebu. 1839. 12. XXVI—204.

Прекрасный сборникъ, заключающій въ себѣ 114 пѣсень. Готовится новое, дополненное изданіе этого сборника. Сравн. также Navuk v peldah. V Gradzi 1836. 8. VIII—XII. *(Приб. Редакт. Ден.)*.

Piękny zbiór zawierający 114 pieśni. Gotuje się nowe uzupełnione wydanie tego zbioru. Porówn. także: Navuk v peldah. V Gradzi. 1836. 8. str. VIII — XII. *(Dod. Red. Ju.)*

64. Slovenske pésmi krajnskiga naróda. I. II. V Ljubljani. 1839. 12.

Напечатаны по старому краинскому правописанію XVI в. Какъ видно изъ предисловія ко 2-й кн., эти пѣсни взяты изъ сборника Корытки. Всѣ онѣ народныя, кромѣ одной на стр. 60 (Lávdon). Большая часть изъ нихъ напечатана очень неисправно. См. предисловіе г. Враза къ его сборнику, стр. XIII. *(Приб. Ред. Ден.)*.

Wydrukowane podług dawnéj krajnskiéj pisowni XVI w. Jak pokazuje się z przedmowy do 2-éj części, te pieśni wyjęte są ze zbioru Korytki. Wszystkie narodowe, wyjąwszy jednę na str. 60 (Lávdon). Większa część wydrukowana bardzo niepoprawnie. Ob. przedmowę p. Wraza do jego zbioru str. XIII. *(Dod. Red. Ju.)*

б) Рукописныя.

b) W rękopismie.

65. Краинскія пѣсни, собранныя *Андр. Смоле* около 1830 г.

Гдѣ онѣ теперь, неизвѣстно.

65. Kraińskie pieśni zebrane przez *Andrzeja Smole*, około 1830 roku.

Gdzie się dostały, niewiadomo.

IV. ЧЕШСКІЯ, МОРАВСКІЯ, СЛОВЕНСКІЯ.

(Печатныя).

A. Чешскія.

IV CZESKIE, MORAWSKIE, SŁOWENSKIE.

(Drukowane.)

A. Czeskie.

66. Slovanské národnj pjsnie, sebrané Frant. Lad. Czelakowskym. Djl I. W Praze 1822. 8. 232 str. d. II. 1825. 222 str. d. III. 1827. 231 str.

Это прекрасный сборникъ чешскихъ пѣсень, притомъ первый и единственный сборникъ, который заключаетъ въ себѣ пѣсни всѣхъ словянскихъ племенъ съ чешскимъ переводомъ. Въ I части помѣщены пѣсни чешскія, моравскія, венгерско-словенскія, русскія, малороссійскія, сербскія и корутанскія. II. Чешскія, моравскія, словенскія, польскія, русскія, малороссійскія, сербскія, болгарскія,

Jest to piękny zbiór czeskich pieśni, pierwszy i jedyny, w którym się zawierają pieśni wszystkich plemion słowiańskich z czeskim przekładem. W 1-éj cz. mieszczą się pieśni czeskie, morawskie, węgiersko-słowenskie, ruskie, małoruskie, sérbskie i korutańskie. II. Czeskie, morawskie, słowenskie, polskie, ruskie, małoruskie, sérbskie, bołgarskie, koroszskie, połabskie i litewskie. III. Czeskie,

корошскія, полабскія и литовскія. III. Чешскія, моравскія, словенскія, польскія, русскія, малороссійскія, сербскія, болгарскія и корутанскія. Нѣмецкій переводъ пѣсень, заимствованныхъ изъ этого сборника: Slawische Volkslieder von *Jos. Wenzig*. Halle. 1830. 8. 244 стр.

morawskie, słowenskie, polskie, ruskie, małoruskie, sérbskie, bołgarskie i korutańskie. Niemiecki przekład pieśni wziętych z tego zbioru: Slawische Volkslieder von *Jos. Wenzig*. Halle. 1830. 8. 244 str.

67. Czeské národnj pjsnie. W Praze 1825, въ полулистовомъ форматѣ, 75 листовъ. (W półarkuszowym formacie, 75 arkuszy)

Заключается 300 чешскихъ пѣсень. (Музыка съ текстомъ), 50 нѣмецкихъ и 50 народныхъ танцевъ. Такъ-какъ нѣкоторыя пѣсни имѣютъ много строфъ, то текстъ, какъ чешскихъ, такъ и нѣмецкихъ, изданъ особо подъ заглавіемъ: Czeské národnj pjsnie. W. Pr. 1825. 8. VI. 144 стр.— J. Кавалеръ *изъ Риттерсбурга* взялъ на себя изданіе этихъ пѣсень, повсюду собранныхъ въ Чехахъ. (См. Ист. Чешск. Лит. Юнгманна, стр. 528., No 281). Этотъ сборникъ маловаженъ по недостатку выбора и неисправности.

Zawiera się 300 czeskich pieśni (muzyka z textem), 50 niemieckich i 50 narodowych tańców. Ponieważ niektóre pieśni mają wiele strof, text tak czeskich jak niemieckich, wydany jest oddzielnie, pod tytułem: Czeské národnj pjsnie. W Pr. 1825. 8. VI. 144 st.— *J. Kawaler z Rittersburgu* wziął na siebie wydanie tych pieśni, zbieranych po całych Czechach. (Ob. Histor. Czesk. Lit. *Jungmanna*, str. 528, n-r. 281.) Zbiór ten mało jest ceniony, bo brak w nim doboru i poprawności.

68. Czeské prostonárodnj obyczeje a pjsnie. Od J. Langera. Въ Журн. Чешск. Музея. (Czas. Czes. Muzeum) 1834. I. 58. III. 268.

Авторъ приводитъ нѣсколько народныхъ пѣсень, которыя поются на свадьбѣ и при другихъ случаяхъ.

Autor przytacza kilka pieśni ludu, śpiewanych na weselach i przy innych okolicznościach.

69. Pjsnie národnj w Czechach. Sebral Karel Jaromjr Erben. (S nápiewy.) W Praze 1842. 12. 208 str. (*Napiewy pjsnj národnjch w Czechách.* Sbjrka K. Jaromira Erbena. Prûwodem fortepiana opatzil J. P. Martinowsky. Swazek I. Oddielenj I. W Praze.)

Любители словянской народной литературы, безъ сомнѣнія, съ нетерпѣніемъ ожидаютъ окончанія этого прекраснаго сборника. См. Варш. *Денницу* 1842 г. стр. 25. *(Приб. Ред. Ден.)*.

Miłośnicy słowiańskiéj narodowéj literatury, bez wątpienia, z niecierpliwością oczekują ukończenia tego pięknego zbioru.

Б. Моравскія. — B. Morawskie.

70. Slowanské národnj pjsnie, sebrané *Frant. Lod. Czelakowskym.* W Pr. 1822—27. 8. I. II. III.

Пѣсни моравскія заключаются въ I части, на стран. 73—76. II. 46—59. III. 58—73.

Pieśni morawskie zawierają się w I éj cz. na str. 73—76. II. 46—59. III. 58—73.

71. Morawské národnj pjsnie. Sebral F. S. (Suszil.) W Brnie 1835. 8. 128. (S napiewy kamenopisem na 4 listech.)

В. Словенскія. — C. Słowenskie.

72. Slowanské národnj pisnie, sebrane *Frant. Lad. Czelakowskym.* W Praze 1822—27. 8. I. II. III.

Пѣсни словенскія заключаются въ I ч., на стр. 77—90. II. 60—70. III. 76—84.

Pieśni sławenskie zawierają się w 1 cz. na str. 77—90. II. 60—70. III. 76—84.

73. Pjsnie swietské lidu slowenského w Uhrzjch. (Wydal J. Kollár.) Sw. 1. W Peszti. 1823. 12. XXXIV, 149. Sw. II. 1827. XXX, 168.

Этотъ первый недостаточный сборникъ дополненъ слѣдующимъ, гораздо полнѣйшимъ:

Ten pierwszy niedostateczny zbiór uzupełniony jest następującym daleko dokładniejszym:

74. Národnj Zpiewanky czili pjsnie swietské Slowákû w Uhrzjch, jak pospolitého lidu, tak i wyszszjch stawû, sebrané od mnohych, w porzadek uwedené, wyswietlenjmi opatrzené a wydané od *Jana Kollára*. Wydánj hojnie rozmnožené, i prwnj dwa tisztené swazeczky w sobie obsahujjcj. Djl 1. W Budjnie 1834. 8. 454. Djl II. 1835. 566.

Этотъ сборникъ пѣсень богатъ, хорошо составленъ, исправно напечатанъ и дополненъ необходимыми объясне-

Zbiór ten jest bogaty, dobrze ułożony, poprawnie wydrukowany i dopełniony potrzebnemi objaśnieniami.

ніями. Не каждое словянское поколѣніе можетъ похвалиться подобнымъ сборникомъ, относительно выше-упомянутыхъ достоинствъ. Какъ заглавіе, такъ и самое изданіе ясно показываетъ, что издатель помѣстилъ въ своемъ сборникѣ не только пѣсни народныя, но и такія, которыя написаны грамотными людьми и любимы народомъ.

Nie każde słowiańskie pokolenie może szczycić się podobnym zbiorem, co do wymienionych zalet. Tak tytuł, jak i samo wydanie, widocznie okazuje, że wydawca umieścił w swoim zbiorze nie tylko pieśni ludu, lecz i takie, które ułożone są przez uczonych pisarzy i ulubione od ludu.

V. ПОЛЬСКІЯ.

(*Печатныя*).

V. POLSKIE.

(*Drukowane.*)

75. Slowanské národnj pjsnie, sebrané *F. L. Czelakowskym.* W Praze 1822—27. 8. I. II. III.

Польскія пѣсни заключаются во II части, на стран. 73—79. III. 86—95.

Pieśni polskie zawierają się w II cz. na str. 73—79. III. 86—95.

76. *Łukasza Gołębiowskiego* Ubiory w Polszcze. (Warsz. 1830. 8. 308 str.) Lud Polski, jego zwyczaje, zabobony (325 str.). Gry i Zabawy (1831. 332 str.). Domy i Dwory (296 str.).

Въ этомъ сочиненіи находится довольно большое число польскихъ пѣсень и отрывковъ изъ нихъ, а именно во II. и III ч.

W tém dziele znajduje się dosyć znaczna liczba pieśni polskich i wyjątków z nich, a mianowicie w II i III części.

77. Pieśni Polskie i Ruskie ludu Galicyjskiego, z muzyką instrumentowaną przez Karola Lipińskiego. Zebrał i wydał *Wacław z Oleska.* We Lwowie 1833. 8. LIV. 516 str. Muzyki 183 str.

Въ этомъ сборникѣ заключается только половина народныхъ пѣсень; прочія, помѣщенныя издателемъ, написаны новѣйшими поэтами.

W tym zbiorze zawiera się tylko połowa polskich pieśni ludu, inne zaś, które zamieścił wydawca, są napisane przez nowszych poetów.

78. Krakowiaky aneb pjsnie národnj polské s czeskym przeloženjem, od *W. Hanky.* W Praze 1834. 16. 114.

Эти пѣсни взяты изъ сборника *Вацлава изъ Олеска.*

Pieśni te wyjęte są ze zbioru W. z Oleska.

79. Pieśni ludu Białochrobatów, Mazurów i Rusi z nad Bugu, z dołączeniem odpowiednich pieśni ruskich, serbskich, czeskich i słowiańskich. Zebrane przez K. Wojcickiego, ozdobione rycinami i muzyką T. I. Warszawa. 1836. 8. 343 str. T. II. 383, 106 str.

Подробный разборъ этого замѣчательнаго сборника см. въ *Журн. Чешск. Музея,* 1837. III. 366.

Szczegółowy rozbiór tego ważnego zbioru ob. w *Czas. Czesk. Muz.* 1837. III. 366.

80. Pieśni ludu polskiego w Galicyi, zebrał *Żegota Pauli.* Lwów. 1838. 8. 234 str.

Этотъ сборникъ въ числѣ лучшихъ. См. *Журналъ Чешск. Музея.* 1828. Кн. II. стр; 259 и Кн. III. 428—499

Zbiór ten należy do liczby najlepszych. Ob. *Czas. Czesk. Muzeum.* 1838. Zesz. II. str. 259 i Zesz. III. str. 428—429.

81. Pieśni ludu krakowskiego. Zebrał J K. (Konopka). Z rycinami i muzyką. W Krakowie. 1840. 12. V, 165.

Эти пѣсни изданы *Іосифомъ Чехомъ* и заключаютъ въ себѣ: краковяки, пѣсни свадебныя, обрядныя и пѣсни разнаго содержанія. Г. Вишневскій съ похвалою отзывается объ этомъ сборникѣ въ своей *Ист. Польск. Литер.* въ I т. на 190 стр. Онъ можетъ служить дополненіемъ сборниковъ Войцицкаго, Залескаго и Жеготы Паули. (*Приб. Ред. Ден.*)

Pieśni te wydane są przez *Józefa Czecha.* Zawierają krakowiaki, pieśni weselne, pieśni obrzędowe i pieśni różnéj treści. P. Wiszniewski chlubnie wspomina o tym zbiorze w swojéj Historyi Literatury Polskiéj w tomie I. na str. 190. Będzie dopełnieniem, jak mówi wydawca, zbiorów p. Wojcickiego, Zaleskiego i Żegoty Pauli. (*Dod. Red. Ju.*)

82. Piosnki ludu Wielkopolskiego. Zebrał i wydał J. J. Lipiński. Część I. Poznań. 1842. 12. 216 str. (z muzyką).

Мнѣніе объ этомъ сборникѣ см. въ Варшав. *Денницѣ* въ 18 нум 1842 г., также въ журналѣ: *Biblioteka Warszawska,* за Сентябрь 1842 г.

Zdanie o tym zbiorze ob. w *Jutrzence,* n-r 18 z roku 1842, także w *Bibliotece Warszawskiéj* z Września 1842 roku.

Въ *Варшавской Библіотекѣ* 1842 г. (за мѣсяцъ Май) помѣщена статья I. I. Липинскаго: *Porządek obrzędu weselnego w wielkiém księstwie poznańskiem.* (Wyjątek ze zbioru pieśni gminnych tejże ziemi). Въ ней приводятся свадебныя пѣсни.

Прим. Piosnki wieśnaiacze z nad Niemna. Wilno 1837. переведены съ бѣлорусскаго нарѣчія. См. выше No 37.

W *Bibliotece Warszawskiéj* 1842 (z m. Maja) umieszczony jest artykuł J. J. Lipińskiego: *Porządek obrzędu weselnego w Wielkiém Księstwie Poznańskiém.* Wymieniono tu wiele pieśni weselnych.

Uwaga. *Piosnki wieśniacze z nad Niemna.* Wilno 1837. są przekładem z białoruskiego. Ob. wyżéj Nr. 37.

VI. ЛУЖИЦКІЯ.

А. Верхне-лужицкія.

(Печатныя).

VI. ŁUŻYCKIE.

A. Górno-łużyckie.

(Drukowane.)

83. Slowanské národnj pjsnie, sebrané *Fr. L. Czelakowskym* W Praze 1822—27. 8. I. II. III.

Верхне-лужицкія пѣсни въ I ч., на стран. 194—200.

Общество въ Згорѣльцѣ назначило въ 1836 году награду за доставленіе лужицкихъ народныхъ пѣсень; вслѣдствіе этого нашлось пять сборниковъ: *Гаупта, Смолеря* и *I. П. Іордана* (всѣхъ 240 верхне- и нижне-лужицкихъ пѣсень). Изданіе ихъ поручено было, 23 Сентября 1838 г., секретарю общества Гаупту. Теперь уже вышелъ I томъ верхне-лужицкихъ пѣсень (числомъ 331), съ нѣмецкимъ переводомъ, подъ слѣдующимъ заглавіемъ:

Górno-łożyckie pieśni zawieraja się w I-éj cz. na str. 194—200.

Towarzystwo Zgorzeleckie wyznaczyło w 1836 roku nagrodę za nadsyłanie łużyckich pieśni ludu: w skutek tego znalazło się pięć zbiorów *Haupta*, *Smolerja* i *Jordana* (wszystkich górno- i dolno łużyckich pieśni 240). Wydanie ich polecono w r. 1838, 23 Września, Sekretarzowi towarzystwa Hauptowi. Teraz wyszedł już tom I. górno łużyckich pieśni (w liczbie 331) z przekładem niemieckim, pod tytułem następującym:

84. Pjesniczki hornych a delnych Łužiskich Serbow. Ludu z erta napisane a z jich narodnymi hłosami, njemskim pszełoženjom, niedže potrjebnymi wułoženjami a z wopisanjom Serbow nałožkow a wasznja a z pszidawkom z jich basniczkow, bamžiczkow a pszisłowow wudate wot *Leopólda Hawpta* a *Jana Smolerja.* Prjeni džjel. Grymi, 1841. 4. I. 320.

Б. Нижне-лужицкія.

а) Печатныя.

B. Dolno-łużyckie.

a) Drukowane.

85. Prostonarodnj pjsnie Slowanů w Lužici dolnj. Od *F. L. Czelakowského. Czas. Czesk. Mus.* 1830. IV. 379—406.

Одиннадцать нижне-лужицкихъ пѣсень, взятыхъ изъ сборника г. Кухарскаго, съ чешскимъ переводомъ и примѣчаніями.

б) Рукописныя.

86. Сборникъ ниже-лужицкихъ пѣсень г. *Кухарскаго*, въ Варшавѣ.

Полнымъ изданіемъ нижне-лужицкихъ пѣсень занимаются гг. *Гауптъ* и *Смолеръ.* См. выше, No 83.

Zawiera się jedenaście dolno-łużyckich pieśni, wziętych ze zbioru p. *Kucharskiego*, z czeskim przekładem i uwagami.

b) W rękopismie.

86. Zbiór dolno-łużyckich pieśni p. Kucharskiego, w Warszawie.

Całkowitém wydaniem dolno-łużyckich pieśni zajmuje się *Haupt* i *Smoler'.* Ob. wyżéj n-r 83.

VII. ПОЛАБСКІЯ.

87. Полабская пѣсня, (взятая изъ Эккарда) въ сборникѣ Челяковскаго, II. 196—199.

VII. POLABSKIE.

87. Połabska pieśń, wyjęta z Ekkarda, w zbiorze p. *Czelakowskiego.* II. 196—199.

Дополненіе.

Такъ-какъ литовское племя имѣетъ близкое сродство съ словянскимъ, въ отношеніи къ пѣснямъ, языку, обычаямъ, правамъ и вообще къ народности, то я привожу здѣсь, для сравненія, слѣдующіе сборники, въ-видѣ дополненія.

Dodatek.

Ponieważ pokolenie litewskie ma bliskie pokrewieństwo ze słowiańskiém, tak pod względem pieśni, jako też języka, zwyczajów, obyczajów i w ogóle narodowości, przytaczam tu dla porównania następujące zbiory, jako dodatek.

ЛИТОВСКІЯ ПѢСНИ.

(Печатныя).

PIEŚNI LITEWSKIE.

(Drukowane.)

88. **Prutena oder preussische Volkslieder, von L. Rhesa. Königsb. 1809. 12.**

89. Три пѣсни (дайны) изъ разсужденія *Ругига* (Ruhig), служащаго предисловіемъ къ его словарю. См. сборникъ Челяковскаго. II. 200—206.

89. Trzy pieśni (dajny) z rozprawy *Ruhiga*, dodanéj do jego Słownika, ob. w zbiorze Czelakowskiego. II. 200—206.

90. **Dainos oder Littauische Volkslieder, gesammelt, übersetzt und mit gegenüberstehenden Urtext herausgegeben von *L. J. Rhesa*. Nebst e. Abh. über die litth. Volksgedichte. Königsb. 1825. 8 362**

91. **Litewské národnj pjsnie. Z půwodnjho jazyka dle sebránj D-ra *L. J. Rhesy* preložené od *Fr. L. Czelakowského*. W Praze 1827. 18 132.**

Къ нимъ присоединена старинная русская сказка: *Потокъ Михайло Ивановичъ* (стр. 12) изъ Кирши Данилова.

Do nich dołączona jest dawna ruska powieść: *Potok Michajło Iwanowicz*, (str. 12) z *Kirszy Daniłowa.*

92. ***Szymon Staniewicz* Daynas Zemayczių. Wilno. 1829.** (*Жмудскія народныя пѣсни.— Żmudzkie pieśni ludu.*)

Издатель, знаменитый литовскій поэтъ, собралъ эти пѣсни въ Жмуди, между Выдуклями и Ержвилкемъ.

Wydawca, znakomity litewski poeta, zebrał te pieśni w Żmudzi, między Wydukłami i Erżwiłkiem.

93. Лотышскія народныя пѣсни, переведенныя понѣмецки *Карломъ Христіаномъ Ульманомъ* въ *Dorpater Jahrbücher der Literatur*. 1834 V. 393—407.

93 Łotyszskie pieśni ludu, przetłómaczone po niemiecku przez *Karola Christiana Ulmanna* w *Dorpater Jahrbücher der Literatur*. 1834. Zesz. V. str. 393—407.

Здѣсь приводятся пѣсни болѣе для примѣра въ разсужденіи о народной лотышской поэзіи. Издатель обѣщаетъ представить со временемъ пространнѣйшій сборникъ.

Tu przytaczają się pieśni tylko dla przykładu przy rozprawie o narodowéj łotyszskiéj poezyi. Wydawca obiecuje z czasem przedstawić zbiór daleko większy.

94. **Dzieje starożytne narodu litewskiego przez Th. Narbutta. T. I. Mythologia Litewska. Wilno. 1835. 8.**

Нѣкоторыя литовскія пѣсни приводятся въ этой книгѣ въ видѣ дополненій; онѣ частію взяты изъ сборника *Реса*, частію собраны самимъ сочинителемъ.

Niektóre litewskie pieśni przytaczają się w tém dziele, jako dopełnienie; po części wzięte ze zbioru *Rhesa*, po części zebrane przez samego autora.

95. *Л. А. Юцевичъ*, одинъ изъ лучшихъ литовскихъ поэтовъ, какъ слышали мы, издалъ новый полный сборникъ народныхъ литовскихъ пѣсень. Вильно. 1838.

95. *L. A. Jucewicz*, jeden ze znakomitych litewskich poetów, wydał, jak doszła nas wiadomość, nowy uzupełniony zbiór litewskich pieśni ludu. Wilno. 1838.

Сравн. *Tygodnik Pzn*. 1838. No 21. 22. Г. Юцевичъ также издалъ: Wyjątki z nowoczesnych poetów polskich, tłómaczone na język litewski. Wilno. 1837. 12. 73. стр., съ любопытнымъ предисловіемъ о языкѣ и литературѣ Литовцевъ.

Porówn *Tygodnik Pzn*. 1838. Nr. 21—22. P. Jucewicz wydał także: *Wyjątki z nowoczesnych poetów polskich tłómaczone na język litewski.* Wilno. 1837, w 12, str. 73, z ciekawą przedmową o języku i literaturze litewskiéj.

(Журн. Чешск. Музея. 1838 г.).

(Czasopism Czesk. Muzeum 1838 r.)

БИБЛІОГРАФІЯ.

Waren germanische oder slawische Völker Ureinwohner der beiden Lausitzen? Eine von der oberlausitzschen Geselschaft der Wissenschaten gekrönte Preisschrift von Theodor Scheltz, Pastor im Tzschecheln. Görlitz 1842.

Германскіе или словянскіе народы были первобытными жителями обѣихъ Лужицъ? Сочиненіе Θедора Шельца, пастора въ Чехельнѣ, увѣнчанное верхне-лужицкимъ обществомъ любителей наукъ. Згорѣлецъ. 1842.

Въ 1781 году верхне-лужицкое общество любителей наукъ предложило вопросъ: „Германцы или Сербы были первобытными жителями верхнихъ Лужицъ?" и опредѣлило 50 таллеровъ награды за удовлетворительное рѣшеніе. Въ 1783 году прислано было одно разсужденіе въ отвѣтъ на заданный вопросъ, но признано незаслуживающимъ награды, и потому авторъ этого разсужденія остался неизвѣстенъ. Между-тѣмъ, въ томъ же году, знаменитый въ лѣтописяхъ словянской исторіографіи *Карлъ Богумилъ Антонъ*, родомъ Лужичанинъ, издалъ въ Липскѣ свое извѣстное сочиненіе Ueber der alten Slaven Ursprung, Sitten, и проч., въ которомъ разрѣшилъ приведенный выше вопросъ въ пользу Словянъ. Не вполнѣ ему повѣрили. Когда же, въ 1835 году, тогдашній наслѣдникъ саксонскаго престола, нынѣшній саксонскій король, находясь въ Згорѣльцѣ, намекнулъ на что-то похожее на этотъ вопросъ, то верхне-лужицкое общество любителей наукъ возобновило въ 1839 году свою задачу. Получено въ отвѣтъ два разсужденія. Одно изъ нихъ съ эпиграфомъ: *Nolim honorem nationum quaerere figmentis*, разрѣшающее вопросъ въ пользу Германцевъ, признано болѣе удовлетворительнымъ и отправлено къ г. Штенцелю, члену-корреспонденту упомянутаго общества, на окончательное разсмотрѣніе. Г. Штенцель, издатель *Scriptores rerum silesiacarum*, былъ надлежащій судья въ этомъ дѣлѣ. Онъ объявилъ себя на сторонѣ автора присланнаго разсужденія, но объяснилъ притомъ, что авторъ основательнѣе разобралъ обстоятельства, относящіяся къ германскимъ, нежели къ словянскимъ народамъ, и во-все не коснулся главнаго пункта въ вопросѣ. Впрочемъ, на этомъ основаніи, признана награда автору, т.е. г.Шельцу, написавшему разсужденіе, теперь разсматриваемое нами

Трудно согласиться съ г. Шельцомъ; ибо, принявъ его мнѣніе, надобно допустить, что Словяне силою оружія принудили Германцевъ къ уступкѣ своихъ земель, составляющихъ обѣ Лужицы; напротивъ мы знаемъ изъ творенія Птоломея, что Саксонцы (то есть Германцы, обитающіе въ этихъ странахъ), вторгнулись сюда и завоевали туземцевъ, должно быть, во 2-мъ вѣкѣ по Р. Х., ибо тогда они являются здѣсь, не бывши прежде обитателями этихъ странъ. Плиній старшій упоминаетъ еще въ I вѣкѣ по Р. Хр. о *Сербахъ* или *Сърбахъ*, а Убій Секвестеръ въ IV или VI в. говоритъ объ нихъ, какъ о жителяхъ обѣихъ Лужицъ. Г. Шельцъ, объясная это обстоятельство, увѣряетъ, будто бы только въ то время, когда Германцы въ I вѣкѣ по Р. Хр. отпра-

---

BIBLIOGRAFIA.

Waren germanische oder slawische Völker Ureinwohner der beiden Lausitzen? Eine von der oberlausitzischen Geselschaft der Wissenschaften gekrönte Preisschrift von Theodor Scheltz, Pastor in Tzschecheln. Görlitz. 1842.

Czy germańskie, czy też słowiańskie ludy były pierwotnymi mieszkańcami obu Łużyc? Dzieło przez Teodora Scheltza, Pastora w Czechelnie, uwieńczone przez górno-łużyckie towarzystwo przyjacioł nauk. Zgorzelec. 1842.

W 1781 r. górno-łużyckie towarzystwo przyjacioł nauk podało zapytanie: *Czy Germanowie lub Sérbowie byli pierwotnymi mieszkańcami górnych Łużyc?* i wyznaczyło 50 talarów nagrody za trafne roztrzygnienie téj kwestyi. W 1783 r. nadesłana była jedna rozprawa z odpowiedzią na dane zapytanie, lecz była uznaną za niezasługującą na nagrodę, i dla tego autor rozprawy pozostał niewiadomy. Tymczasem, w tymże roku, znakomity w dziejach słowiańskiéj historyografii Karol Bogumił Anton, rodowity Łużyczanin, wydał w Lipsku znane swoje dzieło: *Ueber der alten Slawen Ursprung, Sitten* i t. d., w którém roztrzygnął wyżéj przytoczone zapytanie na korzyść Słowian. Nie zupełnie mu uwierzono Gdyż w roku 1835 ówczesny następca saskiego tronu, teraźniejszy król saski, znajdując się w Zgorzelcu, nadmienił coś podobnego do wspomnionego wyżéj zapytania, — górno-łużyckie towarzystwo wznowiło więc w 1839 roku swoje zadanie. Odebrano z odpowiedzią dwie rozprawy: jedna z nich z napisem: *Nolim honorem nationum quaerere figmentis*, roztrzygająca zapytanie na korzyść Germanów, uznana za dokładniejszą i odesłana do p. Stanela, członka-korrespondenta wspomnionego towarzystwa, dla ostatecznego roztrząśnienia. P. Stencel, wydawca *Scriptores rerum Silesiacarum*, był należytym sędzią w tej sprawie. Oświadczył się na stronę autora nadesłanéj rozprawy, lecz przytém objawił zdanie, iż on gruntowniéj rozebrał okoliczności, tyczące się Germanów, aniżeli ludów słowiańskich, i nie dotknął wcale głównego punktu zadania. Zresztą na téj zasadzie przyznaną została nagroda autorowi, którym jest ksiądz Scheltz, ową zaś rozprawą jest broszura rozbierana przez nas

Trudno jest zgodzić się z pastorem Szeltz; ponieważ przyjąwszy jego zdanie, trzeba przypuścić, że Słowanie siłą oręża przymusili Germanów do odstąpienia im krajów, składających obiedwie Łużyce; lecz wiemy, że przeciwnie Saksonowie (t. j. Germanowie zamieszkujący w tych krajach) wpadli tam i zawojowali krajowców, w drugim snadź po Chr. wieku, bo wtedy występują tu oni, dawniéj niemieszkając w tych stronach. Pliniusz starszy wspomina już w 1-m wieku po N. Chr. o *Sérbach* czyli *Srbach*, a Ubiusz Sekwester w IV lub VI wieku, jako o mieszkańcach obu Łużyc. P. Scheltz objaśniając tę okoliczność, *zapewnia*, że gdy Germanowie wyszli z Łużyc dla wojowania, razem z innemi swojemi współplemiennikami, rzymskiego

вились изъ Лужицъ для воеванія, вмѣстѣ съ другими своими единоплеменниками, римской имперіи, прибыли и Сербы въ Лужицы, оставленныя своими прежними обитателями, и будто бы тѣ же Германцы, возвратясь изъ предпринятаго ими похода и найдя у себя незваныхъ гостей, покорили ихъ. Но достаточно ли одного *увѣренія* г. Шельца?

Удовлетворительнаго отвѣта на вопросъ: „Словяне или Нѣмцы были первоначальными обитателями нынѣшней Германіи?“ мы ожидаемъ отъ г. Мацѣёвскаго, который въ своемъ сочиненіи (приготовляющемся къ изданію): „О первобытной исторіи Польши“, разбираетъ въ этомъ отношеніи знаменитое твореніе Тацита о Германіи.

СМѢСЬ.

НОВОСТИ ЧЕШСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.— Въ 9-мъ нум. *Денницы* въ *Смѣси*, упомянуто было о 17 первыхъ нумерахъ чешской литературной газеты: *Цвѣты* (*Кветы*). Мы получили теперь слѣдующіе нумера, отъ 18 и до 80, за 1842 г.— Эта газета уже издается девятый годъ и имѣетъ обширный кругъ читателей. Въ полученныхъ нами нумерахъ заключаются прекрасныя повѣсти, (какъ напр. *Клятва Дочери*, *Далимилъ* и др.), подробныя извѣстія о театрахъ, концертахъ и балахъ, очень часто даваемыхъ, какъ въ Прагѣ, такъ и во многихъ чешскихъ городахъ, о литературѣ чешской, русской, польской и сербо-илирской и проч.— Эта газета выходитъ два раза въ недѣлю, въ среду и субботу, (по полулисту): чрезъ каждыя двѣ недѣли прилагаются прибавленія, также на полулистѣ. Подписная цѣна за три мѣсяца 48 крейц.; на почтѣ за полугодовое изданіе 2 гульдена и 36 крейц. серебр.

НОВОСТИ ПОЛЬСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.— Г-жа *Краковъ*, одна изъ лучшихъ польскихъ писательницъ и дѣв. Валентина Трояновская извѣстная своимъ поэтическимъ талантомъ, приступили въ Варшавѣ къ изданію журнала, съ началомъ будущаго 1843 года, подъ названіемъ: *Заря, журналъ для юнаго возраста* (*Zorza, dziennik młodemu wiekowi poświęcony*).— „У насъ почти каждый классъ читателей, (сказано въ программѣ), почти каждая вѣтвь литературы, имѣетъ свой журналъ; есть у насъ журналы, посвященные критикѣ, литературѣ, искусствамъ, философіи, хозяйству, наконецъ журналы религіозные, драматическіе; есть даже періодическій листокъ для добрыхъ поселянъ; словомъ, кто только имѣетъ охоту къ чтенію, тотъ можетъ удовлетворить ей, не нуждаясь искать для нея пищи въ чужихъ языкахъ.— Одна только часть нашей публики, пламенно жаждущая познаній и чтенія книгъ, приносящихъ ей большую пользу,— одинъ только юный возрастъ не имѣетъ у насъ своего журнала.“

Отъ г-жи Краковъ, какъ главной распорядительницы журнала, по справедливости можно ожидать, что она сдѣлаетъ его вполнѣ занима-

---

cesarstwa, wtedy dopiero Sérbowie przyszli do Łużyc, porzuconych przez swoich dawnych mieszkańców, i że aż Germanowie, powróciwszy z przedsięwziętéj wyprawy i znalazłszy u siebie nieproszonych gości, podbili ich. Lecz czyż dostateczne jest samo *zapewnienie* księdza Scheltz?

Stanowczego roztrzygnienia téj kwestyi: czy Słowianie, czy Niemcy byli pierwotnemi mieszkańcami teraźniejszéj Germanii — oczekujemy od p. Maciejowskiego, który w nowém dziele swojém o pierwotnych dziejach Polski, przygotowaném do druku, rozbiera w tym względzie znakomity utwór Tacyta o Germanii.

ROZMAITOŚCI.

NOWOŚCI Z LITERATURY CZESKIÉJ. — W n-rze 9-m *Jutrzenki*, w Rozmaitościach, wspomnieliśmy o 17 początkowych numerach czeskiego literackiego pisma: *Kwiaty* (*Kwiety*). Teraz odebraliśmy następne numera, począwszy od 18 aż do 80, z roku 1842. Pismo to wychodzi już dziewiąty rok i ma wielką liczbę czytelników. W odebranych teraz numerach zawierają się piękne powieści (jak np. *Przysięga Córki*, *Dalimił* i in.), szczegółowe wiadomości o teatrach, koncertach i balach, które bardzo często bywają tak w saméj Pradze, jak i w wielu innych czeskich miastach dawane; o literaturze czeskiéj, rossyjskiéj, polskiéj i sérbo-ilirskiéj, i t. d. Pismo to wychodzi dwa razy na tydzień, we środę i w sobotę (w półarkuszu); co dwa tygodnie dołączane bywają dodatki także na półarkuszu. Kwartalna prenumerata wynosi 48 krajcarów; na poczcie półroczna prenumerata 2 zł. reń. i 36 krajc. srebr.

NOWOŚCI Z LITERATURY ROSSYJSKIÉJ. — W Paryżu wyszła *Podróż do Połudnowéj Rossyi, A. N. Demidowa*, w 4-ch tomach, które składają się z 170 arkuszy druku. Tom I zawiera historyczną i malowniczą część podróży, ozdobioną 24 wybornemi miedziorytami i 36 winietami, naumyślnie robionemi dla tego dzieła. Tom II, łączący imiona Hobera, Leweliego, Giuota, Russa, Bronjara i Knorra, przedstawia 11 arkuszy frenologicznych figur. W tomie III zawiera się *Fauna Pontu*, przez professora Nordmanna; — jest-to praca gruntowna i pod wielu względami zasługująca na uwagę. Umieszczony w tomie IV *Uczony Pamiętnik* inżyniera Laplego *O Dońcu*, zwrócił uwagę paryzkich uczonych. — *Uczone Album*, dołączone do téj podróży, zawiera 83 rycin z historyi naturalnéj i 12 geologicznych i geograficznych mapp. — Jak pożądaném i mile przyjętém było to dzieło, dowodzi ta okoliczność, że w krótkim czasie całe wydanie wyczerpane zostało.

— W Moskwie wyszła w pięciu tomach *Historya Małorossyi*, przez Markiewicza. Podajemy ich treść: *Tom I.* Okres I. od najdawniejszych czasów do hetmana Lanckorońskiego; okres 2-gi od hetmana Lanckorońskiego do Unii; okres 3-ci od Unii do ogólnego powstania; okres 4-ty od ogólnego powstania aż do śmierci Bogdana-Chmielnickiego. *Tom II.* Okres 5, od śmierci B. Chmielnickiego do końca hetmaństwa Mazepy; okres 6, od Mazepy do Koliszczyzny i do połączenia obudwu Ukrain pod panowaniem Katarzyny W. *Tom III.* Trzydzieści trzy artykułów usprawiedliwiających, w liczbie których jest wiele takich, które dotąd były nieznane i dopiero znalezione zostały w polskich archiwach; inne zaś wydrukowane są z bardzo dawnych kopij i oryginałów, znajdujących się w posiadaniu autora historyi. Piętnaście dyplomatow hetmańskich, na których oparta historya, wydrukowane są z kopij, należących do hetmana Razumowskiego, a znajdujących się teraz w ręku autora. *Tom IV.* Sto jedenaście dyplomatów, ugod, aktów, manifestów, listów, przysiąg, uniwersałów, próśb, instrukcyj, deklaracyj i t. d., wyjętych z archiwów spraw zagranicznych, gubernialnych, z prywatnych bibliotek, jakiemi są: Porycka, Wiśniowieckich, Potockich, Razumowskich, z metryk warszawskich, i t. d. *Tom V.* Sporne artykuły o pochodzeniu Ko-

тельнымъ и полезнымъ для юныхъ читателей, особенно читательницъ. *Заря* будетъ заключать въ себѣ примѣры христіянскихъ и общественныхъ добродѣтелей, воспоминанія о жизни знаменитыхъ мужей и женщинъ, польскихъ и чужестранныхъ; замѣчанія о польскомъ языкѣ и его литературѣ, также извлеченія изъ старинныхъ или мало-извѣстныхъ книгъ; описанія замѣчательнѣйшихъ польскихъ городовъ, церквей и другихъ древнихъ зданій; свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ, повѣсти или комедіи, образцы слога, извѣстія о сочиненіяхъ, любопытныхъ для читателей Зари, и Смѣсь. *Заря* будетъ выходить 2 раза въ мѣсяцъ, 1 и 15 числа, небольшими книжками, къ которымъ, по-возможности, прилагаться будутъ картинки.— Цѣна годовому изданію 3 рубля 60 копѣекъ серебромъ.

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ. — Замѣчательно, что въ 1841 году, въ вѣнскомъ университетѣ, въ числѣ возведенныхъ на докторскую степень, было *наиболѣе Чеховъ* (34) и *Моравянъ* (11), которые составляли третью часть получившихъ ученыя степени.

— Говорятъ, что львовское духовенство намѣрено было издавать на малорусскомъ языкѣ журналъ, по образцу чешскаго *Журн. для Катол. Духовенства*.— Дошли до насъ слухи, что австрійское правительство назначило 300 гульденовъ серебромъ награды за сочиненіе *нѣмецкой грамматики на мало-русскомъ языкѣ*, для нормальныхъ училищъ. Такое же распоряженіе сдѣлано было и относительно составленія *Книги для Чтенія*, на мало-русскомъ же языкѣ.

— Еще въ 1841 году *венгерская академія* назначила 100 червонцевъ награды за разрѣшеніе слѣдующихъ вопросовъ: „Какіе народы застали наши предки (Мадьяры) въ Венгріи, во время своего туда переселенія? Какіе народы поселились въ этой странѣ, временно и по частямъ, или въ постоянныхъ жилищахъ, послѣ этого переселенія, по смерти Андрея III.? — и которые изъ нихъ имѣли вліяніе на нашу народную жизнь и какимъ образомъ?“— Эти любопытные вопросы, замѣчаетъ одинъ чешскій журналъ, заслуживаютъ глубокаго вниманія ученыхъ Словаковъ и Сербо-Илировъ.— Наконецъ уже настало время показать свѣту, что *словянское поколѣніе* издревле имѣетъ право на свои подтатранскія и подунайскія страны; да, настало время, чтобы Словаки и илирскіе Словяне показали, что сдѣлано ими для общаго блага, могущества и славы своего древняго отечества. Кромѣ-того, при разрѣшеніи этихъ вопросовъ, представится случай раскрыть необходимыя свѣдѣнія въ предметахъ словянскихъ для объясненія древнѣйшей этнографіи и географіи нынѣшняго венгерскаго королевства и соединенныхъ съ нимъ земель.

— Священникъ *Антонинъ Кремль*, неутомимый и извѣстный изыскатель древностей, намѣренъ былъ, въ нынѣшнемъ 1842 году, издать на нарѣчіи Словенцевъ *Штирійскую Исторію*, въ главномъ отношеніи къ этой вѣтви великаго словянскаго народа.

— Знаменитый *Колларъ* намѣренъ издать 2-ю часть своихъ проповѣдей: *Slawy Dcera, Zpiewanky* и 1-я часть проповѣдей теперь уже совершенно распроданы.

— Въ Маѣ 1842 года, въ Прагѣ, представлена была въ пользу бѣдныхъ драма Шекспира, въ чешскомъ переводѣ: *Отелло, Венеціянскій Мавръ*.

— *О Словакахъ*. Къ пріятнымъ явленіямъ на Словенскѣ принадлежатъ тамошнія воскресныя школы, общества чтенія, театральныя представленія и разныя увеселенія.— Свято-Николаевская воскресная школа болѣе и болѣе улучшается; общество чтенія значительно распространяется между ратковскими горожанами; учительская библіотека съ каждымъ днемъ увеличивается. Должно еще упомянуть о воскресной школѣ въ Брѣзовѣ съ словянскою библіотекою, которая открыта лѣтомъ 1842 года и уже считаетъ 60 членовъ.— Каждое воскресенье, послѣ вечеренъ, члены сходятся въ училищномъ зданіи, гдѣ учитель *Карлъ Сухачъ* и мѣстный священникъ читаютъ и объясняютъ имъ книги, сообщая имъ такимъ образомъ полезныя свѣдѣнія.

— *Изъ Турнова* (*въ Чехахъ*). — Мы чрезвычайно довольны нашею училищною складочною библіотекою, которой книги безпрестанно переходятъ изъ рукъ въ руки между здѣшними горожанами.

---

zaków, o pierwszych mieszkańcach Małéjrossyi, o nazwaniu kraju, o pierwszych hetmanach, o obszerności Małéjrossyi, i t. d. Uwagi i cytaty z autorów. Tabella chronologiczna najważniejszych wypadków, poczet hetmanów, starszyzny, metropolitów, biskupów i innych dostojnych osób. Analityczny spis wszystkich imion i przedmiotów, zawartych w 4-ch tomach téj historyi. — W ogóle te pięć tomów składają się z 150 arkuszy druku czyli 2400 stronic.

— Wyszedł także w Moskwie *Słownik Górniczy*, ułożony przez *Grzegorza Spasskiego*, w dwu tomach. (Горный Словарь, составленный Григоріемъ Спасскимъ. М. 1841—1842.)

RÓŻNE WIADOMOŚCI. — Godna uwagi, iż w roku 1841, w uniwersytecie wiedeńskim, w liczbie doktoryzowanych najwięcéj było *Czechów* (34) i *Morawianów* (11), którzy stanowili trzecią część zaszczyconych stopniem uczonym.

— Mówią, że duchowieństwo lwowskie miało zamiar wydawanie w języku maloruskim pisma, na wzór czeskiego *Czas. dla Katolickiego Duchowieństwa*. Doszła nas także wiadomość, że rząd austryacki, jeszcze na początku 1842 r., wyznaczył 300 zł. reńskich nagrody za napisanie *niemieckiéj grammatyki w języku maloruskim* dla szkół normalnych — Takież samo rozporządzenie nastąpiło względem ułożenia *książki do Czytania* w języku maloruskim.

— Jeszcze w r. 1841., *akademia węgierska* wyznaczyła 100 dukatów w złocie wynagrodzenia za rozstrzygnienie następujęcych pytań: „Jakie ludy znaleźli nasi przodkowie (Madjarowie) w Węgrzech, pod czas swojego przesiedlenia się do tego kraju? Jakie ludy osiadły w tym kraju, czasowo i częściowo, lub stałemi osadami, po tém przesiedleniu się, aż do śmierci Andrzeja III.? i które z nich miały wpływ na naszę narodowość i jakim sposobem? — Te ciekawe zapytania, czyni uwagę jedno z pism czeskich, zasługują na głębokie zastanowienie się uczonych Słowaków i Sèrbo-Ilirów. — Właśnie już nadszedł czas, żeby pokazać światu, że *pokolenie słowiańskie* oddawna ma prawo do swoich podtatrańskich i podunajskich krajów; — tak, nadszedł czas, ażeby Słowacy i Słowianie ilirscy pokazali, co uczynili dla dobra powszechnego, dla potęgi i chwały swojéj dawnéj dziedziny. Prócz tego, przy roztrzygnieniu tych pytań, przedstawia się sposobność rozwinięcia potrzebnych wiadomości w przedmiotach słowiańskich dla wyjaśnienia starożytnéj etnografii i geografii teraźniejszego węgierskiego królestwa i krajów z niem połączonych.

— W maju 1842 roku, w Pradze, przedstawiony był na korzyść ubogich dramat Szekspira w przekładzie czeskim: *Otello, Murzyn Wenecki*.

— Znakomity *Kollár*, ma zamiar wydać 2-gą część swoich kazań. *Sláwy Dcera, Zpiewanky*, i 1-sza część kazań już zupełnie są wyczerpane.

— *O Słowakach*. — Do pocieszających zjawisk w kraju słowackim należą tameczne niedzielne szkoły, towarzystwa czytania, widowiska teatralne i różne zabawy. Swięto-Mikołajewska niedzielna szkoła coraz więcéj się polepsza; towarzystwo czytania znacznie rozszerza się między ratkowskiemi mieszczanami; biblioteka nauczycielska co dzień się powiększa. Trzeba jeszcze wspomnieć o niedzielnéj szkole w Brzezowie, mającéj bibliotekę słowiańską, która otwartą została w lecie 1842 r. i już liczy 60 członków. Co niedziela, po nieszporach, członkowie schodzą się w zabudowaniu szkolném, gdzie nauczyciel *Karol Suchacz* i miejscowy ksiądz czytają i objaśniają im dzieła, udzielając im takim sposobem pożytecznych wiadomości.

— *Z Turnowa* (*w Czechach*). Bardzo jesteśmy kontenci z naszéj szkolnéj składkowéj biblioteki, któréj książki bezustannie krążą między tutejszymi mieszczanami.

Редакторъ ДУБРОВСКІЙ. Redaktor DUBROWSKI.